

КАДЫР АБАКИРОВ

АЛТЫН САНДЫКТАГЫ БІРЛЕР

КАДЫР АБАКИРОВ

Алтын сандыктагы ырлар

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=63100002

SelfPub; 2020

Аннотация

Кадыр Абакиров көп жылдардан бери ыр жазып келе жатат Анын айрым ырлары басма бетине жарык көрүп, окуучуларга тартууланган. Анын жомоктору, учкул сөздөрү, ыр китептери миңдеген нускада басылган. Биз анын айрым ырларын окуучуларга сунуштайбыз.

КАДЫР АБАКИРОВ

АЛТЫН САНДЫКТАГЫ ЫРЛАР

ЧӨПТӨРДӨГҮ ШҮҮДҮРҮМ

Мергенчимин бул өмүрдө ыр издеп,
Мейкин жерди келатамын изилдеп.
Борчуктарды улам өтөм айлана
Барчу жерим улам-улам бийиктеп.

Адырдагы кайберенди акмалайм,
Азаптана ырларымы таба албайм.
«Жан дүйнөм кайдадыр качты»– деп?
Жайык төрдү каранамын кайгырам

Аңгычакты ыйык жерди карадым,
Асыл ырдын көрө койдум караанын.
Ар бир тамчы чөптөрдөгү шүүдүрүм,
Аны жыйып бул китепти түзгөмүн

Төртөө

(Алтын, темир, ыр жана жүрөк)

Акындын асыл ырлары,
Көп жылы катар чыкпады.
Бар эле алтын сандыгы

Ага катып сактады.

Сактаса темир сандыкка
Суу тийгенде дат басмак.
Карарган өң каптамак
Канткенде кылым чыдамак.

Алтын сандык акындын жүрөгү
Жүрөктү берсе сонун ырлар жаралмак.
Чыныгы ырлар темирде эмес,
Асыл жүрөк асылдыкты сактамак.

МЕКЕН ЖӨНҮНДӨ ЫРЛАР

Жалгыз адам жашай берсин капасыз
Ата- Журтум муң-кайгыга батпасын.
Кайрат айтып биз жазып алабыз,
Бир кишинин башындагы капасын.

Ар дайыма сүйүү менен барктайбыз
Бйык конуш аны бекем сактайбыз.
Ата- Мекен коркунучта калбасын
Ал көрүнүш баарыбыздын кайгыбыз.

Ким жымырса ата-журттун байлыгын,
Ага дагы чыны менен оор болот.

Дүйнө мүлкүн эми кайда жашырат,
Түнү боюу уйку көрбөй толгонот.

Уурдаса ата-журттун байлыгын
Жан дүйнөсү кооптоно тынч турбайт.
Түзүк жашоо нак өмүрдү биле албай,
Түрмө эшиги, шектүү дабыш угулат.

МЕКЕН ЭНЕ

Кең мекенге эмгек кылган жигиттер,
Ата Журттун мээримине бөлөнсүн.
Эмгек деген алдыдагы чоң мейкин
Эл ичинен кайра жаңы төрөлсүн.

Мээрим деген айтып бүткүс ишеним,
Андан ашкан андан улуу нерсе жок.
Медал, орден, наамдардан жогору,
Мекен Эне бийиктикте күнгө окшоп.

АЛКЫШ

Ата-Журтту биз ыйык күтүнүп,
Чымчым жерин бөтөн элге бербейли.
Ырга салып, туулган жердин күүгүмүн,
Ырыс бешик аны даңктап келели.

Күү жаратып, дастандарды жазалы,

Күүлү ыргак обондордо кайкысын.
Кең мекенди барктап күтүп алалы,
Келүүчү муун, бизге айтсын алкышын.

БАШТАЛАТ

Ар бир чөп, ар бир дарак шуудурайт,
Ата журттун ыйык ыры угулат.
Бизге келген назик деми мекендин,
Бийик добуш ошол жактан туюлат.

Чөп, суу, бийик-бийик тоо жатат,
Даңктуу элдин ырын ырдап жатышат.
Мээрим чачкан түбөлүктүү кайрыктар,
Мекен Эне ошол жактан башталат.

АТА ЖУРТТУН ҮНҮ

Жүргүнчүбүз жол уланткан сапарды,
Көрүнүп туулган жердин аймагы.
Ат кишенеп, а койлор маараса,
Ата журттун үнү угула баштады.

Арыдан кобур-собур үн чыгып,
Туулган жердин ырларындай угулду.
Ыйык жердин түгөнбөс оту жаркып,
Ырыстуу ыргак маа бакыттай туюулду.

УЛУУ ЫРЛАР

Көзүбүздүн карегиндей бек сактап,
Күтүнөлү Ата-Журттун байлыгын.
Жаңы муун келе жатат такымдап,
Жаштарга өткөрүү керек бардыгын.

Коркоолордон бийиктикте күн өлүп,
Эл байлыгын устукандап бөлбөсүн.
Балдарыбыз жакыр калып түбөлүк,
Наалат айтып көз жаштарын төкпөсүн.

Ар бирибиз өлкөбүздү бай кылсак,
Жер-жердеги дүйнөбүздү чогултсак.
Баарысын чачкын кылбай жыйнасак,
Кийинки муун, келечекке арнасак.

Булбулдар учуп турсун асмандап,
Кой үстүнө торгой келип уялап.
Уулдарыбыз бизге рахмат айтышса,
Улуу ырлар ак жашоодон жаркымак.

ДАЙЫМ ЖАШ

Ата-журтка арналган сүйүүбүз,
Эч убакта сырт тараптан башталбайт.
Үмүтүбүз чет жактан башталса,
Үшүк уруп, бороондорго кабылат.

Ак сүйүүбүз өрт алып тутанат,
Ичибизде соккон жүрөк жаратат.
Ошол үчүн эч убакта картайбас,
Ошондуктан Ата- Мекен дайым жаш.

КАТТАЛАТ

Ата Журт ыйык болот баарынан,
Дарак, суу баардыгы тең жай алган.
Жол боюнда кап-кара таш жатат,
Ошол дагы Ата Журт деп аталат.

Ташка дагы зор ырыхмат айтылат,
Ата журтту түзүп турат кара таш.
Ошол таштан мекен ыры башталып,
Ыйык ырлар өлбөс болуп жаркымак.

Ушул ыйык кара ташты баалабай,
Коркоолор алтындарга жутунат.
Алтын, күмүш келечекте улуу мүлк,
Жулуп алып уурданганга умтулат.

Албагыла ата журттун байлыгын!
Бүткүл элдик каргыш-илкиш айтылат.
Ач көздүктөн дүйнө тайып баратат,
Уят иштер тарыхтарга катталат.

Жол боюнда жата берсин кара таш,
Ата Журттун ырын ырдап жатпайбы.
Аны карап баардык адам өтүшөт,
Ал кара таш кең мекендин байлыгы.

ТЕМИР – КАНАТ ТУУЛГАН ЖЕРИМ

Темир Канат, Темир Канат, канатым,
Жүрөгүмдө сага арналып ыр жатсын.
Кыштактар бар көптөгөн,
Аларды да көп көрөм.
Эмне үчүн мен өзүнө тартылам!
Оюман сен жөнүндө кыяк тартам.
Эмне үчүн сен жөнүндө ыр жазам?
Жаңылыкты жан дүнөмдө жаратам.
Жолугууга сага учуп баратам.
Темир Канат, Темир Канат канатым,
Жүрөгүмө тийип турат канатың.
Ал канат, мени асманга учурат,
Ыр болуп, Жан дүйнөм көккө учат.
Көккө учурган мээримине ырахмат.
Сөөгүм сенин турпагыңа жашынат.
Киндик каным тамган эле өзүңдө,
Сени менен кеңейүүдө бул дүйнө
Жүрөгүмө ыр болуп келесиң,
Балалыктан өчпөс элес бересиң,

Темир-Канат, Темир-Канат, канатым,
Жүрөгүмө тийип турат канатың.

ОЙГОНУУ

Көл жээгинде сапар барып түнөдүм,
Эң бир сонун өтүп жатты түндөрүм.
Айдын нуру көл үстүнө сайылат,
Жээк тарабым өзүнчө эле салтанат.
Уйкум келип, мемиреп уктапмын
Таза желдин салкынына жыргапмын.
Эртеси толкун болуп жатыптыр.
Бакалардын үнү чыгып калыптыр.
Толкун үнү. Ойго батып толгондум.
Ата Журттун доошун угуп ойгондум.

БЕЛЕК

Менин сөөгүм туулган жерге коюлат,
Ошондуктан туулган жерге Чоң урмат.
Аталардын сөөгү жаткан аймакка,
Бери аттап башканын буту баспасын.
Арабыздан арам ойлуу ким бирөө,
Туулган жерди бөтөн элге сатпасын.

«Туулган жерди ыйык көрүп сакта»— деп,
Тукумуна улуу мурас калтырам.
«Мекениңди кан-жаныңдай карма»— деп,

Бабаларым мага белек калтырган.

Кагылайын Ата Журтум жөнүндө,
Капаланып абдан эле көп ойлондум.
Үзөнгү -Кууш, Каркыраны алдырганда
Жүрөгүмү алдыргандай болгомун.

Эмне үчүн бизде кээ бир пенделер,
Ата конуш аны такыр ойлонбойт.
Ал адамдар ата журтка караганда,
Өз жашоосу аябй көпкө ойлонот.

Кагылайын ыйык ата конушум,
Капаланып көз жашыңы төкпөгүн.
Сен ыйлап капаланып каалганча,
Мен ыйлап, көз жашымы төгөйүн.

ЧАКЫРЫК

Өлкөнү талап тоноо башталды,
«Коргогула» чакырыктар ташталды.
«Айтчы» кимдер талап-тоноп жатышат,
Аны издеп акырындап табалы.

Бекемдеп элибиздин байлыгын,
Көзүбүздүн карегиндей туталы.

Аябай коргоп улуулардын намысын,
Ата Журттун чакырыгын угалы.
2005-жыл

АМАН ЖҮРЧҮ

Ашуунун туу кырына баргамын,
Ачылып туулган жердин аймагы.
Ата-конуш жазында жап-жашыл,
Агып жатат алкынып сайлары.

Туулган жерди ушунчалык сагындым,
Көз алдымда көркөмдүктүн майрамы.
Аман жүрчү айдыңданган аймагым!
Айланайын Ата-Журттун аймагы.

ЭРТЕҢ МЕНЕН

Жан энекем уй саап жатат эшикте,
Таңкы сууктун илеби улам сезилет.
Төр тараптан салкын аба дем бере,
Төмөнкү айыл, коюн айдап өтө элек.

Көк түтүндөн кең талаага жыт тарап,
Жаш көчөттү турган кези жел термеп,
Окуранат аркандалган жалгыз ат,
Ортоңку айыл, коюн айдап өтө элек.

Уйчумандар уйун айдай чогултуп,

Мурап болсо, сууга кетип бул кезек.
Жон-жондордон таза салкын жел жортуп,
Жогорку айыл, коюн айдап өтө элек.

Биринчи айыл бапыраган өзүммун
Экинчи айылым кыштактагы кандаш элим
Үмүт чачып айга карай умтулган
Үчүнчү айыл жүрөктөгү туулган жерим

Гулгө толуп кен мекендин аймагы
Ошолоро ырымы арнап жазайын
Асман- айга кеңейтип аймагын
Аман болгун кагылайын үч айлым.

БАРАТАМ

Шамал, желди шарактатып айдаган,
Сан жылкыны адырларга байлаган.
Жигиттери кымыз ичип шаңданган,
Кыраан бүркүт кыраңдарда айланган.

Булуттарды канжыгага байланган,
Буурул түндө карылары кеп салган.
Марыбай келе жаткан түбөлүк,
Манас ыры боз үйлөрдө айтылган.

Жалгыз атчан жолочулап жол өткөн,

Жаңырган айы булуттарга сүңгүгөн.
Кайың-талы күндүн нурун сүртүнгөн,
Кабыланы караңгыда жол жүргөн.

Өзөн бойлоп келе жатам сапарлап,
Өзүмө жолдош болот аткан таң.
Кызыл атты кырдан ылдый желдире,
Кыргызым өнгөн жерге баратам.

Тамылжыйт улуу тоолор алыстан,
Таң эртеде сапар тартып аттангам.
Байтак жолдо күлүгүмдү желдирип,
Бабаларым өнгөн жерге баратам.

Арыдан укмуш-укмуш гүл жайнап,
Адырларым мен кургурду каранткан.
Туу кылып денемдеги жүрөгүмү,
Туулган жердин аймагына бараткам.

ОЙГО ТҮШӨТ

Туулган жерде бир аскача бар эле,
Ар жылына боорун жарып гүл өнөт.
Бай асканы бөтөн жерден эстегенде,
Баягы бир тутам гүл ойго түшөт.

Берекелүү аска эсимен кетмек беле

Бетиндеги гүл кооздукту ачпайбы.
Ата конуш сүйүү чалган ырларынын,
Ардакталып ыргагы чыгып жатпайбы

УЛУУ АТАК

Чындыгында мекен деген улуу сөз
Маанисинде жашап жатат өлбөстүк.
Өскөн жерди ыйык сактап күтөлүк,
Өлгүчөктү жоодон коргоп өтөлүк.

Ар бир дарак жана дагы ташы алтын
Даңктайлы бийик-бийик аскасын.
Аскадагы жылма таштын бетине,
Жаздыралы бабалардын аттарын.

Ошол ырды балдарыбыз жаттасын,
Үн чыгарып обон кылып ырдасын.
Мекен деген улуу даңкка берилип,
Керек болсо өз өмүрүн арнасын.

ЖУРТ ДАЯР

Акбозун минип алып сабалап
Аркырак арыбас талант бизде бар.
Асыл таштай ар дайыма аярлап,
Ал талантты ардактаган эл да бар.

Таргыл атын минип алып чапкылап,
Таланттуу татынакай уул бизде бар.
Өксүк кылбай улуулукту бек сактап,
Өнөрлүүнү өрчүтүүгө журт даяр.

КЫЛЫЧ

Бирөө мага бере койду болотту
Мен андан кылыч жасап таштадым.
Алыс жолго, эл четине кетеерде
Аны алып, өз балама арнадым.

Кылычты алып, Акбозчон баратып
Балам кетти өз мекенин коргоого.
Алыс жакка улуу ысымын жайылтып,
Ата-журтту биз алабыз колдоого.

КЫШКЫ ТАЛААМ

Кышкы талаам ак кепинге оронгон,
«Сен аны өлдү экен» деп ойлобо.
Адам деген ар кыялга алдырат,
Арам нерсе келе берет ойлорго.

Кышкы талаам уктап жаткан убагы,
Эс алып тынч уйкусун кандырсын.
Кылым боюу бизди багып келатат,
Кыш келиптир эми ал да эс алсын.

Жаз келгенде асыл талаам ойгонот,
Үрөн алып ыйык жерге себебиз.
Укум жерлер ата баба байлыгы,
Урмат менен ырга салып келебиз.

АР КЫЛ ЫРЛАР

—

КЫЙГАЧ КЕТКЕН

Кыя жолдо бараттың,
Кыялданта карантып.
Кыялдана артта калдым,
Кыяк менен ыр жаратып.

,

Ой, санаага ашпайт экен,
Ойлогондун баардыгы.
Кыялданып карай бергем,
Кыйгач кеткен бактымы...

ЖАЗЫНДА

(дүйнө ачып)

Заргындар турат гүл ачып,
Аарылар конуп кайталай.
Шамал өттү даң салып,
Шарданы такыр тарабай.

Талааны карайм танданып,

Капа да жок менде эч.
Дүйүм куштар үн салып,
Дүйнө ачып турган кез.

ЖОМОКТОГУ ТҮН

Мерген менен аңчылыкка баргамын
Анда менин эс тарта элек бала чагым.
Издеп келдик эликти тоо-токойдон,
Эч нерсе жок, жолубуз да болбогон.

Аңчы менен бир үңкүргө түнөдүм,

Тамактанып көрдүм тоонун түндөрүн.

Жомокто жез кемпирлер жөнүндө,
Укмуш кепти укпагамын өмүрдө.

Баатырлар кылыч менен чабышат,
Туулган жерин алар коргоп жатышат.

Жоо жеңилип артка карай баратты,
Баатырлар улуу эрдикти жаратты.

Жылдыздар асмандан көз ымдап,
Жымындап шоолалары жаркылдап.

Токой шуулдап, жез кемпирлер келеби,
Токтоно албайм, уктай албайм мен эми.

Үйгө келдик сапарлап эртеси эле,
Жамгырлап шамаалданып кечинде.

Андан бери далай жылдар өтүптүр,
Ак булуттар тоого карай көчүптүр.

Азыр деле мага чачып сүйкүмүн,
Эсимде үңкүрдөгү сырдуу түн.

Сыйкырланган ошол түнүм оболу,
Мергенчинин мага айткан жомогу.

Балалыкка сүйкүм отун жагыптыр,
Бакыт түнүм жомоктолуп калыптыр.

ЖЫЛДАРГА

Менин алды жагыман
Коён качты серендеп.
Чар тарапты карап коюп,
Безип барат элеңдеп.
Бир кезде мен жаш элем,
Чачтарымды ак басты.

Гүл чачтым эми алчадай,
Жылдар дагы коён өндүү,
Дайнын кетти таптырбай...

ОЙЛОНУУ

Уйкусурап түн жарымы мезгилде,
Уктайм анан бир кезекте ойгоном.
Секетим ай, сакталдың го эсимде.
Сени эстеп кайра- кайра толгоном.

Эрктүү жүрөк ак сүйүүнү жаратса,
Эчен жылдар эстен кете койбогон.
Сүйкүмүнөн жылдыз жанып баратса,
Сүйүү ушундай ыйыкпы деп, ойлоном.

КЕЧИНДЕ

Саан бээлер чогула,
Келип жатат желеге.
Күн кылкылдап батууда,
Кызылын чачып кечинде.

Аркы жактан үн берип ,
Козу маарап, үн салат.
Короого ээрчен ат келип,
Чоң казыкка байланат.

Сүйкүмдүү кеч ашыгып,

Тоолорго келди шашылып,
Жылкылар жөнөйт жайытка,
Жылга менен даң салып.

Сапар тартып төрлөргө,
Булут көчөт шашылып.
Белесте булагы көрк төгө,
Берметтери чачылып!

Суур торсоюп аңкуштап,
Кире качат ийнине.
Тоонун гүлүн жел термеп,
Назиктик отун билдире.

Арыдан тосуп койлорун,
Атчан малчы ашыгат.
Түнөргөн булут аскадан,
Түнөк издеп шашылат.

ЧАКЫРЫК

Алыс жакта чабан үйү көрүнөт,
Айланага бийлик кылып түн жүрөт.
Терезеден алсыз нурлар таралып,
Тигинде жалгыз чырак бүлбүлдөйт.

Ошол үйдө мен чоңойдум бир учур

Балалык кез анда өтүп закымдайт.
Баары көөндө ошол чырак ошол түн,
Бакыт болуп мени алдыга чакырат.

БАЛКИМ

Айлананы күз баскан,
Жамгыр берет дабышты.
Балким ушул жааган жаан,
Күз жааныдыр акыркы ...

Таанышым узак жол кеткен,
Карап турам тоо жолун.
Эң акыркы аны менен,
Коштошконум болбосун...
Карыя карайт тоо жакты,
Сыркоо экени болжодум.
Балким, анын эң акыркы,
Караган чагы болбосун...

Баары болот турмушта,
Мен ошону ойлондум.
Коштошкондук аянычтуу
Кандай гана болбосун.

ЖАН ЫРЛАРЫМ

Ажыраштым бир кездеги дос менен,

Мен өтөдүм ак өмүрдүн сапарын.
Бөлүнбөстөн силер менен бир келем
Жан ырларым, жакшы көргөн ырларым.

Ак үмүттү жакшы ой санаа ээлеген,
Шаңы чыгып келе жаткан жылдардын.
Силер менен түбөлүккө бир элем
Жан ырларым, жакшы көргөн ырларым.

Балким мени таштап кетеер башкалар,
Жан ырларым өзүм болуп калмаксың.
Өлүм келип мени ээрчитип кеткенде,
Өзүм үчүн өмүр сүрүп жашайсың.

КҮҮГҮМҮМ...

Иңир кирип, жарык өчүп,
Алыстан жылдыз көрүнүп,
Айланага кайра чачат,
Караңгылык күкүмүн.
Тоо башынан ай көрүнүп,
Аппак нурун төгүлтүп.
Келе жаткан күүгүмүм,
Элесисиң өткөн күндүн.
Аралыгы болосуң,
Жарык менен келээр түндүн,
Күүгүмүм ай, күүгүмүм...
Аны оронгон кайран өмүрүм.

КАН ЖАЙЛОО

Иним Шаадат Акуновго

Балык кармап Тешик-Көлдө жүрчүбүз,
Кешчү элек бөөт-бөөт сайларды.
Балдар менен жылгадан өтчүбүз,
Баратабыз аралай чаап шалбааны

Көп жоктоймун ошол күндүн сересин,
Сапар кетип акырындап жок болгон,
Кайра эстесем ал учурдун элесин,
Кайткыс күндөр Кан Жайлоомо окшогон.

БАКЫТ БАРБЫ

Турар Кожомбердиевге
Өзү өлдү бирок дагы сөзү калды,
Өчкөн жок алоолонгон сөздүн табы.
Жылуулук келип турду коломтодон,
Жылытып анда отурган адамдарды.

Ачуу- таттуу турмуш жолун аралап.
Ак кагазда жазып кеткен ыры калды.
Араласа далай-далай кылымдарды,
Акын үчүн андан ашкан бакыт барбы.

ЖОЛОЧУ

Эшикте кыш, ызгаар суугун таратып,
Үй ичинде меш дуулдап үн берет.
Те бийикте созолоно баратып,
Тереземен ай караанын белгилейт.

Анда-санда дарак кыймыл жаратып,
Мындай түндө караан деле көрүнбөйт.
Шамал гана өз үйүнөн адашып,
Шашып жүргөн бир жолочу өңдөнөт.

ТӨРТӨӨ ЖӨНҮНДӨ СӨЗ

Достук, эрдик, акын менен жомокчу,
Сапар тартып баары бирге баратты.
Сыдырым жел. Түздөр тоого алмашып,
Сыноо күткөн дагы далай жол жатты.

Достук ошол татаал жолдо баратып,
Ал үчөөнү бириктирип таштады.
Жолдош болду күч-кубатын арттырып,
Жомокчунун жол арыткан дастаны.

Эрдик болсо астыдагы душмандан,
Эчен жолу карегиндей сактады.
Акын эргип толкундана тынч албай,
Досторуна жакшынакай ыр жазды.

Эриш-аркак жашоо керек дүйнөдө,
Түркүк болуп бир-бирине адамдар.
Ал төртөөнүн ынтымагын салт кылсын,
Алыс жолго сапар тартып жаткандар.

КАРГА ЖАНА ЭРКИНДИК

Карга болуп учуп кетпейм асманга,
Карга болуп кайып жүрсөм асманда.

Ак кагазга эркиндикти ким чиет,
Ырларыма жетимдик жетип келет.

Бирок карга эркиндикте жашап жүрөт,
Боштондук чагын обонуна түшүрөт.

Адамдар чек коюп бири-бирине,
Кол салышат энчиленген эркине.

Каргалар адамча ой жүгүртө албайт,
Асыл ырды бир да карга жаза албайт.

А каргалар жашап жүрөт эркиндикте,
Кор болгондор жетеби ошол эркиндикке.

АЯЛГА

Аял, аял ачылышты чакырып,
Ал өзүнчө бул дүнөдө керемет.
Жандай качып жамандыктын өзүнөн,
Жашоодогу жакшылыкка кезигет.

Учурдагы чоң сүйүүгө жол ачып,
Улуулукка канат сермей баратат.
Көркөм дүйнө табиятты байытып,
Көөнөрбөгөн мейкиндерге алпарат.

ЖҮРӨК, БУЛБУЛ, АКЫН ЖАНА СҮЙҮҮ

Ашыктарды ашык кылган жүрөк болот,
Жүрөк-дарак, булбул кушу келип конот.
Куштун үнүн сүйүшкөндөр түшүнөт,
Купуя сырды акын ырга түшүрөт.

КЕЗДЕШЕМ

Талант деген бул эмне чынарбы?
Ал чынарга конуп турган шумкарбы?
Шумкар деген оңой менен карматпайт,
Колду сунсак учуп кетип каларбы.

Эч кимге билинген жок дарегим,
Жер кезип шумкарды издеп келемин.
Талант-шумкар кайда сенин элесиң?
Такыр мага бир кармата элексиң.

Ошол шумкар туулган жерде болбогун,
Аны издеп тыным албай жер кезем.
Ат арытып таап чыксам жол оңун,
Ал шумкарга туулган жерден кездешем

ЭНЕ СҮТҮ

Биз тааныган бир бала
Адашып кетти туманда.
Кар кычырап айлуу түндө
Жүрүү кыйын ызгаарда
Суук күчөп аязда,
Баланы издей башташты.
Жоголгон улан каякта?
Жокту издеп табышты.

Доктур берди дарыны,
Ал бербеди жардамды.
Чогулган жандын баары,
Таппай турду амалды.

Энеси көрүп баланы,
Жашын төгүп кайгырды.
Жаш баланын оозун ачып,
Аппак сүтүн тамызды.

Тонгон бала тирилди:

«Амансыңбы эне!» - деди.

Жаадырап күлүп жайнайт,

Жаз элеси чачырайт.

«Адаштым сенден энеке.

Келдиңби менин энекем»

Жыргап күлүп шаттанат.

Жанында турат кең мекен.

Аяз, азап, баарын жеңген,

Эне сүтү ыйык экен.

Тонуп калган балага,

Жан киргизип тирилткен.

Жаз айы анан жылмайды,

Жараткан берип жардамды.

Эне сүтү жаш баланы жаркытты,

Эне мекен ызгаарды кууп чыкты.

Арыда бийик тоонун башынан,

Ангыча күн жаадырай башбакты.

КҮНӨӨСҮЗ КЕСИЛГЕН АДАМ

ЖАНА ААРЫ

«Түрмөгө кирбе ай, аары,

Сенин такыр күнөөң жок.

Кайта албай артыңа,

Арманга батпа мага окшоп.

Темирден эшик жасалат,
Бир жабылса ачылбайт.
Ушунда жатып өлөсүң,
Убал соопко карабайт.

Сен сыяктуу мен дагы,
Жөн жерден эле кабылгам.
Кимге айтамын арманды,
Эркиндикке чыга албайм.

Бул жерди досум түрмө дейт,
Түрмө менен ойнобо!
Айыпсыз жатат канча жан,
Ошолордой кор болбо!
Өзүңө айткан кеңешим,
Бул тарапка жолобо!»
2010-жылдар

СЕЛКИГЕ

Ал селкинин сүйүүсүн
Алтынга ороп сактадым.
Алтынды сурап келишти,
Алмашпадым, сатпадым.

Ал селкинин сүйүүсү,
Алтын менен бааланбас
Алмашып ийсе сүйүүнү,
Акыйкат болуп катталбас.

МӨНДҮР ТҮШӨӨРДӨ

Арчалардын башынан,
Аралап учту сагызган.
Жарлуу жээктин жанынан,
Жагалмай учуп бараткан.

Аткулактар бул чакта,
Айдарым желде чабышат.
Жел илебин таратса,
Желпине берет жалбырак.

Жапан талдар мен-менсип,
Акырын гана йиилет.
Назик гүлдөр термелип,
Назданган чагы билинет.
Жалгыз карга эмнеге?
Жар кыяда каркылдайт.
Кирген суу үнү бул кезде,
Кемер жактан шарпылдайт.

Айгыр үйрүн чогултуп,

Тынчсызданат эмнеге?
Тай-кунандар чогулуп,
Келип жатат желеге.

Булуттардан от ойноду,
Чарт этип асман жарылат.
Мөндүр түшөт окшоду,
Чөптөрдү басып калтырак.

САРАЙДАГЫ КӨРҮНҮШ

Сарай,

Сарай.

Тынчтык баскан сарай,
Оодарылган көң карарат.
Кашаа жактан ары карай,
Кандайдыр бир жыт аралайт.
Сарай ичи серүүндүктө
Тынчтык жашап ушул убак.
Желпий келип жел жүгүрсө,
Желпинет топ аткулак.
Чырк-чырк этип үн чыгат,
Сарайдын бир жеринде
Куш уясы болсо керек.
Кут таратып консо керек.
Малчы да жок бул жерде,
Малын айдап кетсе керек.

Жел эпкини чөптөрдү,
Желпип өтөт аралап.
Тынчтык чертет бир күүнү,
Тымызын гана сайрандап.
Күүдөн тайбас улуу эмгек,
Күзүндө күргүчтөп башталат.
Саан койлор төлдөөчү убак жок,
Сарай азыр эс алат.
Мемиреген тынчтык менен.
Кошулуп согуп өткөн жел менен
Түн ичинде жылдыздарга кайрылат,
Жакшынакай дубай салам кабар менен.

БАЛАМА

Кызыгып улам-улам карадың,
Кызыл атчан баратканда сапарга.
Кызыл аты сонун бекен садага,
Кыр өйдөлөп кеттиң алыс жактарга.

Кызыл атчан жигиттей тандантып,
Кымбат атты өзүң дагы минээрсиң.
Кызыктырып далай жанды карантып,
Кырды бойлоп күлүк минип келеерсиң.

ЖОЛДО

Алыска сапар чыккан болчумун,

Мага досум энчиледи жоргосун.
Жол жомогу токтобой уланат,
Жоргочон узак сапар жолдомун.

Жоргом дагы жол улоодо талыбай,
Жолду басып сапарладым бир далай.
Жорго берген досума да ыракмат,
Жол арбытып келетамын чарчабай.

КОШОМАТЧЫЛЫК ШТАТ

тамсил

Эшек кожоюнун өйдө-төмөн ташып,
Эпеңдеп жүрөт жумушка аралашып.

Ит берилүү менен үй кайтарат,
Короодон анча деле алыстабайт.

Чычкан майда баратты терип жейт,
Эрмек кылып бир нерсени кемирет.

Тоок жумуртка тууйт ап-апкак,
Кожоюну ыраазы болот аны санап.

Бөлүнгөн штат аны менен жанын багат,
Жээ мээнаттенип эмгектене тамак табат.

Бирок, ит дагы бир штат ачып алып,
Кожоюнга куйругун шыйпандатып.

Жаныбарлардын ызы-чуусу башталды,
«Ит кошаматчы, топ бузгуч».— аталды.

«Бизде кошаматчылык штат жок эле,
Бу бөлүмдү ачып, алды ал эмнеге?»

«Итиңизге көз салыңыз», – деп кожоюнга барышты,
Таксыр «Катуу койом»,— деди Мындан ары талапты».

Кожоюн жаныбарлардын өтүнүчүн эске алып,
Ит жылбай калды бир оорунга байланып.

Ал бир жерге гана байланып калды,
Бирок, ичет мурунку эле тамактарды.

Кайта жаныбарлардан чуру-чуу чыкты,
«Ит таштабай койду кошоматчылыкты».

Кожоюнга келишти алар кагаз алып,
Ит жөнүндө баягыдай арыз жазып.

«Куйругу кесилсин», – катуу койду талапты,
«Жоготуу керек, кошоматчы, арамзалыкты».

«Куйругу кесилсе, эле кошоматчылык бүтөт»,– деди,
«Баардык кемчилик орун алган денесинде береги».

Ошентип аткаруу үчүн ушул чечимди,
Иттин куйругу анан барып кесилди

Бирок, иттин куйругу кесилсе деле,
Денеси менен кошомат кылат алиге.

Жаныбарлардын арасында чуу башталды,
Мурунку токтом жарабады, жакпай калды.

Кошоматчылык дарт куйругунда эмес экен,
Ал залал орун алыптыр алигинин мээсинен.

Кошоматчылык кылган итти өлүмгө буйрушту,
Кичинекей чычкан аткарсын дешти буйрукту.

Ал итти өлтүрүүчү бир дары таап келди,
Аны билгизбей нанга кошуп итке берди.

Ит ошол замат өлүп жок болду,
Ал ушундай болмок болчу оболу.
Жер үстүнөн дагы бир кошоматчы тазаланып,
Жаныбарлар калышты таза абадан дем алып.

Адамдарда кошоматчылык болбосун,
Алиги өлгөн итке такыр окшобосун.

КЕҢЕШ

«Чоң болом» – деп чочондоду оң колум,
«Бай болом» – деп, сороктоду сол колум.
«Койгулачы!» – Мен аларды тыя албай,
«Кокуйлап» -кыйналдым го бир далай.

Эч ким жокто эки жакты карадым,
«Келгиле! Акырындап кеңеш айттым:
Чоңдордон жыргал көрө элекпиз
Байлардан пайда тапкан эмеспиз».

Чочондогон экөөнө дарс айттым
Акыл салып акырындап жайгардым.
Андан көрө илим менен жанды бак
Эмгектенип калк ичинде жолду ач.

ЖАШТЫГЫМ-КЫШТАК

Автобуста баратамын кечинде,
Алдыман чыгат кыштактар.
Жашыл тоонун этегинде
Жаштыгым калган кыштак бар.

Автобус барат аркырап,
Артымда калат кыштагым.
Кырдан аша береерде,
Кылчак-кылчак караймын.

ҮМҮТ

Ала карга үшүп бакта отурат
Тонуп калган бутактарды чокулайт
Үнүнөн мындай деген дарс окулат:
«Кыш суук жазга чейин дагы алыс,
Аман болсок ага да жетип алабыз».

ЖАЛГЫЗ КӨПӨЛӨК

Карарган чоң таш теп-тегерек,
Үстүндө көлчүк. Асман көп-көк.
Анда калкылдап желде термелет,
Арманда өлгөн жалгыз көпөлөк.

Ал көпөлөк тап -такыр учпайт,
Бийиктик асман менен көкөлөп.
Эсимен такыр кетпей калыптыр
Арманда өлгөн жалгыз көпөлөк.

Көпөлөк жаш наристе болбосун,
Тагдыр кап кара таш болбосун.
Тагдыр деген кээ бирде оор болот,
Ары-бери кадам жасап ойдолойт.

Аңгыча шамал боло баштады,
Көпөлөктү учурду башка жакка.
Ар адамга сапарлап жылып келген
Тагдыр дагы, өмүр дагы башкача.

КАРЫ

Кары отурат таш үстүндө
Кайрылып улам өткөнгө.
Шарактап өмүр өтүүдө,
Шамал учуп бу дүйнөгө.

Карянын өткөн өмүрүнөн,
Толкун сого шарпылдайт.
Жакындап күз күнүнүн,
Шамалы уруп салкындайт.

ЖЕР КЕПЕ

Биз турганбыз жепирейген кепеде
Бөлмөсү бар кичинекей эки эле.
Ал үйгө азап болот батмагы
Алыстан конок кара келгенде.

Ак сүйүүбүз эң алгач башталган
Ушул бөлмө экөөбүзгө чап-чакан
Жетсек дагы далай сонун үйлөргө.

Жер кепени унутпайбыз эч качан.

ЖАЛГЫЗДЫК...

Баратам кең талаада өзүм жалгыз

Ойлогон ойлорум, жетим жалгыз.

Жеп ичкен хан дагы өзү жалгыз.

Жерди саткан жетекчи жап-жалгыз

Бийиктикте тийип турган күнүм жалгыз

Жабырлаган жакырлыктан элим жалгыз

Ханы жаман журт жалгыз...

Талаада сапарлаган өзүм жалгыз.

Бирок дагы жалгыздыкты жөн коёлу

Андан көрө караламан элди ойлойлу,

Ойлончу элим бириксек жалгыз болбойбуз!

Ошондо арбып жеңишке жеткен болобуз.

2010-жыл

ГҮЛ ӨНӨТ

Тереземен жылып кирип акырын

Айдын нуру жүрөгүмө төгүлөт.

Акак түстүү айдын аппак нурунан,

Ардагыма жүрөгүмөн гүл өнөт.

Тереземен жылып кирип акырын

Жылдыз нуру жүрөгүмө төгүлөт.

Жылдыз нурун жүрөгүмө төккөндө
Жылдыздуума жүрөк гүлү көрүнөт.

АЙ, ТАЛАНТ!

Келечектин көчүн баштап баратып,
Өткөн күндүн музаларын кайталап.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.